

PROOEMIUM.

DUm beato illo atque Poëtis suavissimè decantato ævo nondum galeæ, non ensis erat, sine militis usu mollia securæ peragebant otia gentes; nullæ item urbes erant vel oppida:

Nullæ præcípites cingebant oppida fossæ.

Postquam quæ *De duro est ultima ferro*, ætas, secum simul vim, injurias, cædes invexit; nec hospes erat ab hospite tutus; coalitæ hominum societates mœnia nempe sibi fossasque ad securitatem circumduxêre, quò se foris item sparsi agricolæ in periculo reciperent.

Id institutum in Germania nostra Henrici Aucupis ævò adversùs anniversarias, crudelissimásque hostium populationes primò inductum: secutis sæculis non urbes tantùm ingenti numero surrexêre ubique, sed redundante multitudine extra pomœriorum sepimenta, horrea primùm, & horti, justæ denique ædificationes cæptæ, quas suburbia vocamus, quorum incolis nempe promptus esset intra munimenta receptus. Quare regionum incur-sibus hostium magis expositarum oppida fere sine ejusmodi suburbanis sunt.

Verùm Vienna nostra eò ampliorem augustiorémque suburbiorum coronam meretur, quæ tot coronas Augustorum Incolarum numerat: *Ducum*

Babenbergicorum Henrici II. Leopoldi Virtuosi, Friderici Catholici, Leopoldi Gloriosi, Friderici Bellicosi (a) *Regumque Rugorum* Flachtis, Felthis, & Friderici (b) *Cesarum* Julii (c) Augusti, Tiberii, Claudii, Caji, Galbæ, Vespasiani, Trajani, Pertinacis, Severi (d) Valerii (e) Valentiniani (f) Aurelii (g) *Christianorum Imper.* Henricorum III. IV. & V. (h) Friderici II. & Sigismundi (i) denique *Habsburgicorum Archiducum*, & Augustorum (uno dempto) omnium.

Adeò Vienna jam Cæsarum primorum ætate Vin-
dobonæ nomine clara, etsi in illa gentium eluvi-
one acerbissimè habita, sub Babenbergicorum Do-
minatu primùm caput extollere altiùs; sub Hab-
spurgicis inclarescere ampliùs, & postquam Impe-
ratorum Regia esse cæpit, amplificari mirificè, ac
post Budam à Turcis captam, communiri firmiùs.
Secundò namque Denubiò ex omnibus Germaniæ
partibus affluente multitudine maxima, suburba-
na jam tum latissimè circum diffusa ex urbano ta-
bulario constat.

Inde ad hanc ætatem ter omnino incensa sunt,
ac evastata. Primùm A. 1529. cùm Solymanus
Orientis vires omnes Viennæ admoveret, maxima
clade, nec minorè dedecore post quadraginta die-
rum oppugnationem profligatus. Secundò A. 1663.
cùm Neohuselum, quod Vivarinum est Ungaris,
post tristem cladem in eorundem Turcarum pote-
statem recidit, ac Tartarorum populatrices tur-
mæ jam Austriæ fines infestârunt: tum enim,
quòd ad ipsas urbis fossas nullo ordine, ac confu-
sa suburbanarum ædium series admoveretur, ea-
rum pars auctoritate Hermannî Badensis bellici Con-
sili

(a) Fugger in Speculo suis locis. (b) Colligitur ex antiqua vi-
ta S. Severini. (c) Fugger in Speculo. (d) Idem post
Lazium in Annal. Viennensib. L. 2. c. 2. qui recenset mo-
numenta Viennæ. (e) Fugger in Spec. (f) Lazius loco ci-
tato. (g) Testantur monumenta in urbe, & ad S. Udalrici
reperta. Accedit Author Aurelius victor in vita. (h) Lazius
ex antiquioribus. (i) Idem, & Fugger in Spec.

Alii Præfidis diruta fuit. Tertiò demum A. 1683. paucis antequam à Karæ Mustaffæ Vezirii Copiis suburbia cingerentur, (magna circum amplitudine ea procurrisse argumento sit : quòd idem Vezirius Byzantium ipse oppugnationis initio perscripsisse fertur : jam se Urbem Viennam tenere, solam arcem expugnandam superesse) denuo flammis curatè à milite nostro deleta fuere. Tristis hæc urendorum circum suburbiorum provincia à Governatore Urbis Rudigero Starembergio, Starembergio Guidobaldo, nostri ævi Heroi incomparabili, tum verò pedestris legionis Centurioni delata est. Is, ut hodiedum narrare solet, reputans apud se, tot domorum millia, tot Principum, & amicorum palatia, totius Urbis delicias, ab se homine adolescente, paucorum manipularium operâ, paucis horis in rudерum acervum coniecta esse, intimis animis commotus, rerum humanarum inanitatem suis ponderibus æstimare, nec perfunctoriè Philosophari cæpit.

Hic esto terminus, unde iter erit decurrendum : scilicet dum Barbaris 12. Septembris ejusdem anni (cujus memoriam numus adjectus tunc sparsus refert) fufis, fugatisque, ex bustis suis, & ruderibus suburbana corona cæpit resurgere.

DIESE MÜNZE
ZEIGET DIE A. 1683
¹⁴/₄ JUL. VON MAHUMED IV.
BELEGTE STATT WIEN
WELCHE ABER DURCH GOTT
UND DER KEYS: POLN: UND
REICHSVÖLCKER TAPFER-
KEIT DEN ¹²/₂ SEPT. WIE
DER DAVON BEFREY-
ET WORDEN.

Soluta obsidione (præter templa diruta , palatia rafa , ædes solo æquatas , præterque busta , rudera , & squallorem , spatium unius horæ in circumvidere nihil erat) cives revivere areas suas , ac repurgare , tantoque contentione majore in ædificationem incumbere cæpere , quod paucorum intervallo annorum perpetuis victoriis Strigonio, Buda, Effekino , Belgrado ipso velut extimis Viennæ munimentis adjectis , regię Urbi non in præsens modò , sed in perpetuum stabilis , inconcussaque securitas asserta videbatur. Ergo Magno Leopoldo I. imperante , ipsoque bello Viennam veluti fecundante colonorum numerus magnopere exauctus , ac postmodum , cum Italicæ item ac Belgicæ Austriæ patrimonium & accessio facta , plura tribunalia instituta fuere ; atque intra quinquaginta annos , ad præsentem scilicet 1734. supremum *Lusitaniæ* ab instauratis suburbiis *decimi* , coronæ suburbiorum in eam amplitudinem , cultum , ac frequentiam adolevit , ut non peregrini modò , sed Domestici ipsi demirentur. Nunc antequam singula aggrediamur , universa prælibabimus.

Itaque Urbe vindicata , ne priori par veluti permistum ædium chaos existeret , ea in designatione vicorum providentia adhibita , cautumque fuit , ut ad sexcentimum ab extrema Urbis fossa pedem purum esset atque ab omnibus ædibus liberum solum : quo tum de intercapedine ad extremæ munitionis ac declivitatis regulas aptanda , tum urbis salubritati , suburbiorum splendori , ac perambulationi frequentissimæ Nobilitatis , populique prospectum egregiè fuit : adeò intervallum hoc sub occiduum propè solem innumeris rhedis veluti circumaratum , atque circumducta hæc , multisque palatiis interstincta corona jucundissimum spectaculum præbet. Quæ commoda tantillam hanc suburbiorum ab urbe veluti filiarum à matre sejunctionem satis compensant , idque quod pro urbanis portis singulis meritoria vehicula , quibus tum per urbem,

urbem, tum ad suburbia vel viciniora oppida de-
porteris, quotidie prostant, parabili pretio con-
ducenda. Hæc ad commoditatem; securitati ve-
rò hujus medii intervalli annis abhinc duodecim,
Piissimi Principis Nostri Caroli VI. Cæsaris vigilan-
tissimi jussu, cum aliàs nocturni commeatus ab
Grassatorum insidiis, rapinisque satis essent in-
tuti, quatuor equestribus excubiis, totidem in sta-
tiones collocatis optimè provisum est.

Hujus tam magnificæ coronæ interior mæniâ-
que respiciens ambitus orgias explet 4190. quæ ad
nostratis dimensionis regulam (orgia pedibus se-
nis, seu ternis passibus constat) unum milliarc
Germanicum, quartâmq; ejus partem efficiunt;
capacitas verò totius areæ est pedum quadratorum
4000000. Exterior verò campis obversus linearum
ambitus, quo undequaque teguntur suburbia,
inde ab orientali Danubiani canalisi latere ad Oc-
ciduum in orgias procurrit 7080. id est supra duo-
rum milliariorum Germanicorum iter. Ferè par
est reliquus ad septentrionem ambitus: nam si pro
Boreali limite Danubii alveus sumitur, ita ut insu-
læ omnes interceptæ, demptis hospitalensi, & Ta-
borea, in eundem cum suburbiis censum veniant,
numerantur orgiæ 6720. seu milliaria duo Germa-
nica, & passus trecenti. Itaque circumferentia
suburbiorum universa orgias 13800. (unum octan-
tem supra quatuor milliaria Germanica) comple-
ctitur. Erit, qui eam amplitudinem admiretur;
verùm & alius, qui pro diffusa suburbiorum am-
plitudine majorem expectasset; ea tamen natu-
ra est superficiei circularis (ad quam accedunt sub-
urbia) ut etsi minores sint peripheriâ, facilè ta-
men vincant oblongarum capacitatem.

A. 1704. cum in exitium Austriæ omnia con-
spirasse viderentur, ac populatrices hostium faces
trans Danubium prope ad pontes in citimo littore
percurrerent, ut incendia è mœnibus spectari pos-
sent; sollicitudo nempe incessit, ne & suburbia

utro incendio haurirentur. Igitur Eugenii Sabaudiae Principis consilio nunquam satis laudando val-
la circum ad hodiernae technicae leges, suis ad de-
fensionem angulis instructa, atque A. 1730. impen-
diis maximis coctili latere convestita, & firmata
sunt. Vallaris haec corona non tam ad securitatem
civium, aut decorem, quam aërarum, ac vectigalium
augmenta facit, quando antea nihil promptius, quam
merces quaslibet in aperta undique suburbia, tum
defraudatis publicanis, in urbem ipsam penetrare.

Vallares porro hae lineae portis adeuntur novem,
ponte levatili, ac militaribus excubiis instructis,
nomen verò ab aditis vicis sunt nactae. Harum
prima *Nusdorffensis* ab urbis fossa abest passuum 2940.
Waringana 2250. *Alsherrana* ab ejusdem nominis
antiquo, cultoque vico, ut prope suburbiorum
pars censeretur posset, solo vallo divisa abest ab urbe
passibus 2040. *Lerchenfeldensis*, extra quam aliud
ejusdem nominis suburbium enatum est, distita
passibus 2310. *Mariae Auxiliatricis* à propinquo tem-
plo appellata passibus 3000. *Schönbrunnensis* pass. 3750.
Montis Viennensis pass. 3900. *Favorittana* pass. 2670.
Ad S. *Marci* pass. 40803. In *Leopoldina* verò pon-
tium extremus abest à moenibus pass. 69711.

Vetustioribus temporibus suburbana omnia qua-
drifariam dividebantur, in *Stubensem*, *Carinthia-*
cum, *Wülbmerianum* & *Scotensem* quadrantes. *Stu-*
bensis nomine venere vic: *Landstraß* (via Regia)
Weißgärber (alutarii) *Unterwörl* (Ripensis inferior)
cum *Leopoldina*. *Carinthiaco* accensebantur vic:
Widennensis, & *Viennensis* dexterior. *Wülbmeria-*
no vic: *Saimgruben* (Fossa Argillacea) *Viennen-*
sis sinisterior, *Schöff* / *Mariae Auxiliatricis*, &
Spittelberg (mons hospitalarius.) *Scotensi*, *Schottens-*
Berg (Collis Scotensis) *Schotten-Necker* (Agri Sco-
tenses) Platea *Alsherrana*, & *Waringana*, item
Rosavia. Hodie divisio alia placuit ab variis
fundorum Dominis, atque inde pendentibus sub-
urbanis Judiciis petita, quorum sunt omnino
duo

duo de triginta , quæ novem mappulis , nempe minoribus ad majora , lineas usque porrecta , adjunctis infrà expressa habentur.

De singulis , quo sita sunt ordine , præcipaa quæque , relictis minutioribus , commemorabimus , quæ cujusque origo , fines , incolarum numerus , quæ spectatu digniora palatia , horti , ædes publicæ , qui Magistratus sacri , aut profani &c. Hæc tamen omnia , qua accepimus , fide trademus : Consultâ videlicet Ichnographicâ Viennensis territorii tabulâ , quæ per Leandrum Anquissolam , ac , qui hodie superest , in hac arte peritissimum ac celeberrimum Jacobum Marinonium , operam item conferentibus viro clarissimo Joanne Luca de Hildebrand , Arnoldo Werner à Stainhaus curatissimè designata , ac typis A. 1704. excusa est : deinde oculis nostris , vulgi sensu , earumque rerum peritis adjutoribus in consilium adhibitis.

Et si scriptionis argumentum est nec splendidum admodum , nec vel Poëtici nostris , vel Rhetoricis coloribus valde opportunum ; ideò tamen diligendum censuimus , ut vel ea , quæ à decessoribus de suburbanis ædibus , aliisque memorabilibus pertractata , nos una opella omnia , atque alia de universa suburbiorum corona , uno conspectu daremus , non sine rerum hætenus non editarum multiplici accessione.

